

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja Crne Gore

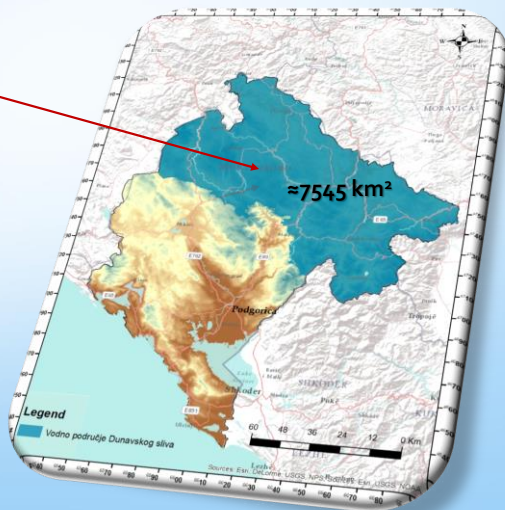
Implementacija Okvirne Direktive o Vodama u Crnoj Gori

Momčilo Blagojević, dipl. ing. geol.

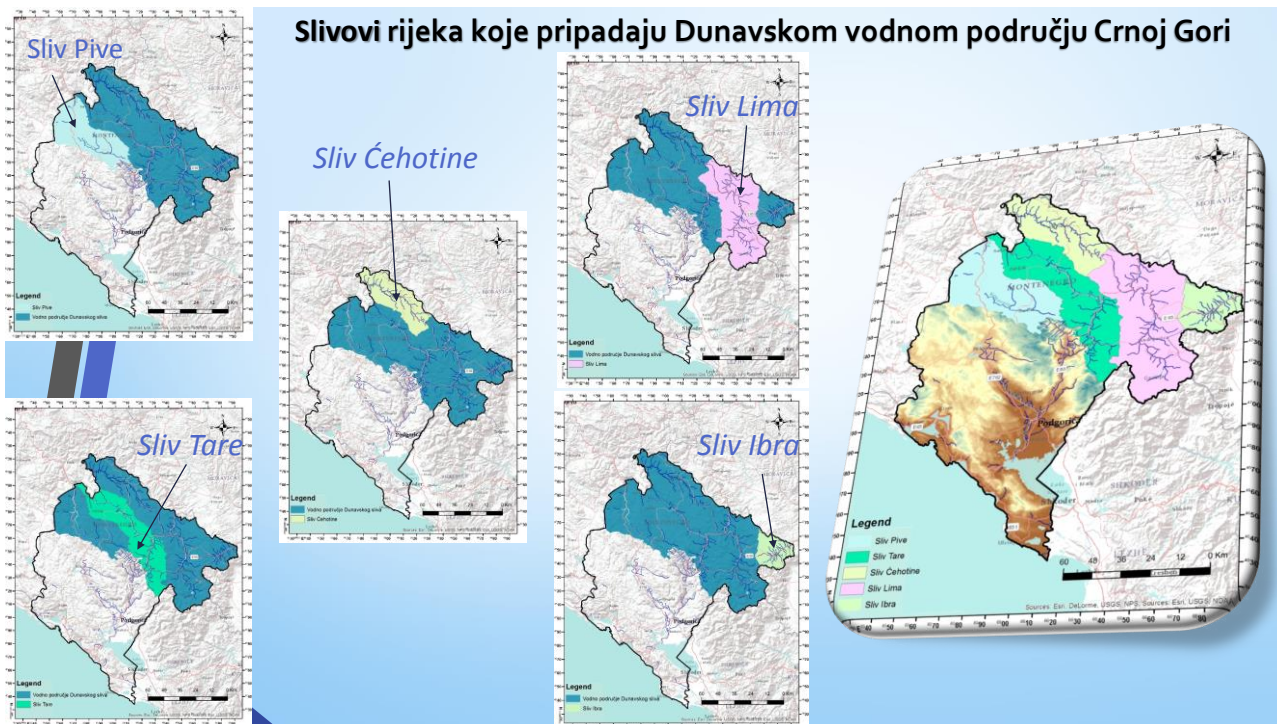
Geografski položaj vodnog područja Dunavskog sliva i pripadajućih rijeka u Crnoj Gori

1. Vodno područje Dunavskog sliva

- 52,5 %
- Rijeke : Piva, Tara, Čehotina, Lim, Ibar

Slivovi rijeka koje pripadaju Dunavskom vodnom području Crnoj Gori

Trenutno stanje

- Transpozicija Okvirne direktive o vodama
- Implementacija Okvirne direktive o vodama (WFD)
  1. **Pritisci**
  2. **Monitoring**
  3. **Izrada planova upravljanja rječnim slivovima u Crnoj Gori (RBMP)**

Pritisci

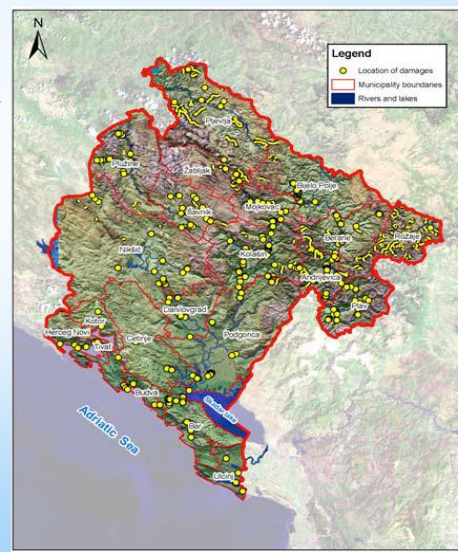
1. Poplave

U toku 2010 godine poplave su ugrozile oko 1,5 % populacije.

Ukupne štete izazvane poplavama su procjenjene na oko 1,49% GDP-a.
Prema sektorskim podacima najveće štete je imao poljoprivredni sektor.

Implementacija Okvirne direktive o poplavama

Međusektorska saradnja (MPRR i MUP)

Izvor: Post-Disaster Needs Assessment (PDNA),

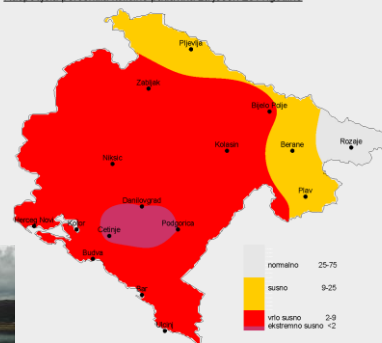
Pritisci

2. Suše

- Trenutno stanje (uticaj suša na površinske i podzemne vode)
- Modeli koji uključuju i faktor „suše“
- Međusektorska saradnja u cilju efikasne razmjene podataka

Raspodjela percentila količine padavina za jesen 2011. godine

Analysis of percentiles-precipitation conditions in Autumn 2011

Pritisci

- Monitoring
- Loša međusektorska saradnja
- Finansije
- Razmjena informacija (uspostavljanje baze podataka o svim tekućim projektima u oblasti voda u cilju povezivanja sektora)
- Nedostatak kapaciteta

Polazna osnova za sprovođenje vodećih principa ODV

1. Planiranje

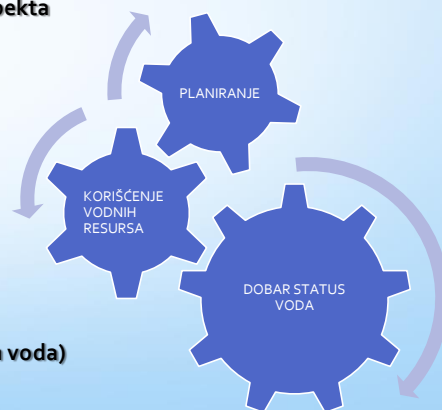
- Strateško
- Održivo korišćenje vodnih resursa uvažavajući sva tri aspekta (ekonomski, socijalni i ekološki)
- Win-Win načelo planiranja
- U saglasnosti sa ODV

2. Korišćenje vodnih resursa

- Racionalno
- Višenamjensko

3. Dobar status voda

- Ocjena ranjivosti na zagađenje (podzemnih i površinskih voda)
- Uspostavljen monitoring
- Edukacija korisnika (javnosti)
- Obuka i jačanje kapaciteta

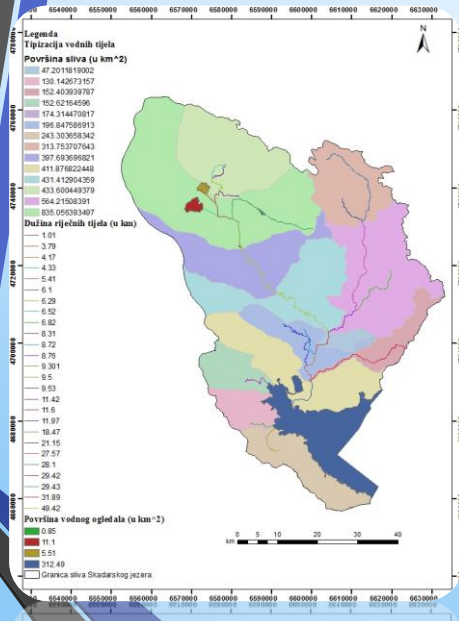
Izazovi za implementaciju vodećih principa ICPDR-a

- Implementacija Okvirne direktive o vodama
  1. Objedinjavanje postojeće dokumentacije
  2. Metodologija
  3. Uspostavljanje modela

Prvi korak koji je neophodno napraviti u cilju definisanja početnog stanja je implementacija člana 5 Okvirne direktive o vodama.

PRIMJERI

Delineacija vodnih tijela sliva Skadaraskog jezera

Prvi korak delineacije

- izdvajanje vodnih tijela na osnovu površine sliva ($> 100 \text{ km}^2$)
- površine vodenog ogledala ($> 0.5 \text{ km}^2$)
- dužine kanala ($> 3 \text{ km}$)

Drugi korak delineacije

Proučavanje postojeće literature o izdvojenim vodnim tijelima i svrstavanje u jednu od kategorija

1. Prirodna vodna tijela (NWB)
2. Jako izmjenjena vodna tijela (HMWB)
3. Vještačka vodna tijela (AWB)

Treći korak delineacije

Preliminarni formular za inicijalnu karakterizaciju površinskih vodnih tijela

Ime vodnog tijela	Kod	Tip vodnog tijela	Sliv (RBD) kojem pripada (M4/M5)	Država kojoj pripada (ME, ME/CR, ME/BH, ME/RS, ME/AL)	Dužina vodnog tijela (km)	Površina vodnog tijela (km^2)	HMWB	AWB

Tip vodnog tijela – Rijeka, Jezero, Kanal

RBD – Rječno vodno područje (River basin district),

M4 – Rječno vodno područje (sliv) Jadranskog mora,

M5 – Rječno vodno područje (sliv) Dunavskog sliva,

AWB – Vještačko vodno tijelo

HMWB – Jako izmijenjeno vodno tijelo

Dužina vodnog tijela – kada se radi o linijskim elementima

Ime vodnog tijela	Kod	Tip vodnog tijela	Sliv (RBD) kojem pripada (M4/M5)	Država kojoj pripada (ME, ME/CR, ME/BH, ME/RS, ME/AL)	Dužina vodnog tijela (km)	Površina vodnog tijela (km²)	HMWB	AWB
Skadarsko jezero	ME338190015W	Jezero	M4	ME/AL		312.2*		
Crnica	ME338300015W	Rijeka/Kanal	M4	ME	9.5		x	
Orahovitica	ME338300025W	Rijeka/Kanal	M4	ME	6.82		x	
Morača 1	ME338500015W	Rijeka	M4	ME	11.97			
Rijeka Crnojevica	ME338500025W	Rijeka	M4	ME	8.76			
Cijevna	ME338600015W	Rijeka	M4	ME/AL	31.89*			
Morača 2	ME338700015W	Rijeka	M4	ME	5.41			
Šitnica	ME338700025W	Rijeka	M4	ME	21.15			
Morača 3	ME338700035W	Rijeka	M4	ME	4.17			
Mareša	ME338700045W	Rijeka/Kanal	M4	ME	8.72		x	
Morača 4	ME338700095W	Rijeka	M4	ME	8.31			
Morača 5	ME338800015W	Rijeka	M4	ME	11.42			
Mala Rijeka	ME338800025W	Rijeka	M4	ME	18.47			
Morača 6	ME338800035W	Rijeka	M4	ME	27.57			
Mrtvica	ME338800045W	Rijeka	M4	ME	9.53			
Morača 7	ME338800095W	Rijeka	M4	ME	28.1			
Donja Zeta	ME338900015W	Rijeka	M4	ME	49.42			
Obolnica	ME338900025W	Rijeka	M4	ME	1.01			
Zeta 1	ME338900035W	Rijeka/Kanal	M4	ME	9.301		x	
Gračanica	ME338900045W	Rijeka/Kanal	M4	ME	29.43		x	
Livrovici	ME338940015W	Jezero	M4	ME		0.85	x	
Zeta 2	ME338900055W	Rijeka/Kanal	M4	ME	11.6		x	
Slanski kanal	ME338950015W	Kanal	M4	ME	4.33			x
Slano jezero	ME338951015W	Jezero	M4	ME		11.1		x
Moftanica	ME338950025W	Rijeka/Kanal	M4	ME			x	x
Krupac	ME338952015W	Jezero	M4	ME		5.5	x	
Bistrica	ME338900065W	Rijeka	M4	ME	6.1		x	
Zeta 3	ME338900075W	Rijeka	M4	ME	6.29			
Rastovac	ME338900085W	Rijeka	M4	ME	6.1			
Sušica	ME338900095W	Rijeka	M4	ME	6.52			

1. Podzemne vode se u slivu koriste za vodosnabdijevanje, u slivu Drine preko 80%
2. Karsta sredina (dobra hidraulička povezanost površinskih i podzemnih voda, direktna infiltracija, sistemi pukotina)
3. Višeparametarska analiza (COP, DRASTIC)
4. WEAP model

LIBAR ACUÍFERO

VULNERABILIDAD MAP

B1

COP METHOD

Very High

High

Moderate

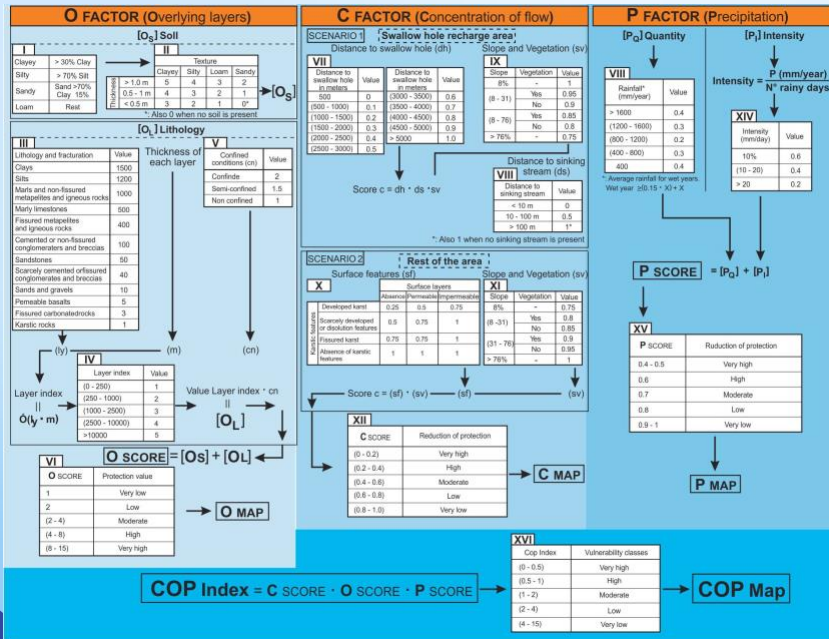
Low

Very Low

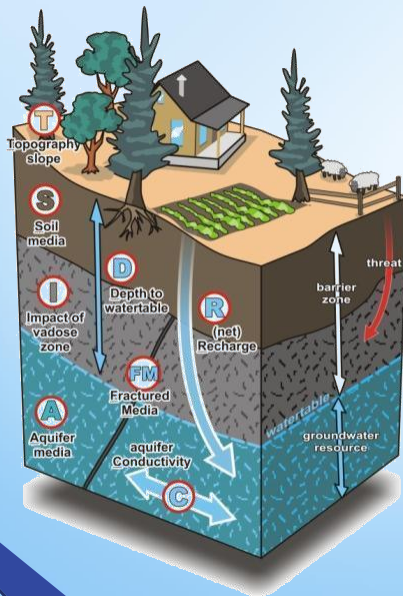
0 1 2 Km

COP Method

Scheme of COP method

DRASTIC Method

Schematic distribution of parameters to be evaluated by DRASTIC method (Liggett et al, 2006)

DRASTIC Method - Index calculation

Table 1. parameter *D*

Depth to groundwater table (m)	Values
0 - 1.5	10
1.5 - 4.5	9
4.5 - 9	7
9 - 15	5
15 - 22	3
22 - 30	2
more than 30	1

Table 2. parameter *R*

Recharge (mm)	Values
< 50	1
50 - 100	3
100 - 175	6
175 - 250	8
> 250	9

DRASTIC Method - Index

Table 3. parameter *A*

Aquifer (rocks)	Values	Average
Clay and claystone, shale, schists (impermeable)	1-3	2
Magmatic and metamorphic rocks	2-5	3
Magmatic and metamorphic rocks with weathering zones	3-5	4
Glacial till	4-6	5
Flysch	5-9	6
Masive conglomerats	4-9	6
Carbonate rocks	4-9	6
Sand and gravel	4-9	8
Basaltic rocks	2-10	9
Karstified limestones	9-10	10

DRASTIC Method - Index

Table 4. parameter S

Soil	Values
Thin soil	10
Gravel	10
Sand	9
Coal	8
Clays with fissures during drought	7
Clayed sand	6
Fine sandy clays	5
Silty Clays	4
Silt, Clays	3
Humic soil	2
Compact clays	1

DRASTIC Method - Index

Table 5. parameter T

Slope (%)	Values
< 2	10
2 - 6	9
6 -12	5
12 - 18	3
>18	1

DRASTIC Method - Index

Table 6. Parameter I

<i>Impacts of the Vadose Zone</i>	Values	Average
Perched aquifer in vadose zone	1	2
Clay, silt	2-6	3
Magmatic and metamorphic rocks	2-8	4
Mudstone, schists	2-5	4
Limestones, dolostones	2-7	5
Sandstones	4-8	6
Flysch	4-8	6
Gravel, sand with clays	4-8	6
Gravel, sand	6-9	8
Basaltic rocks	2-10	9
Karstified limestones	8-10	10

DRASTIC Method - Index

Table 7. Parameter C

Coefficient of conductivity C (m/dan)	Values
0.05-4	1
4 -12	2
12 - 30	4
30 -40	6
40 - 80	8
> 80	10

DRASTIC index is calculated by following formulae:

$$\text{Vulnerability Index} = D_r \cdot D_w + R_r \cdot R_w + A_r \cdot A_w + S_r \cdot S_w + T_r \cdot T_w + I_r \cdot I_w + C_r \cdot C_w$$

where:

$D_r, R_r, A_r, S_r, T_r, I_r, C_r$ – values of parameters in exact point (on the map);

$D_w, R_w, A_w, S_w, T_w, I_w, C_w$ – different weights of the coefficient.

DRASTIC Method - Index

Valuing parameters of DRASTIC

Parameter	DRASTIC	DRASTIC - Agriculture
D	5	5
R	4	4
A	3	3
S	2	5
T	1	3
I	5	4
C	3	2

Table 10: Intervals for vulnerability indexes

DRASTIC INDEX	Vulnerability
> 75	Very low
75 100	Low
100 i 125	Low-Moderate
125 i 150	Moderate-High
150 i 175	High
> 175	Very High

